

OVI SU LJUDI POBIJEDILI RAZDJELNIKE Prva zgrada u Hrvatskoj u kojoj je vraćen stari sustav grijanja: 'Nametnuli su nam ih na vulgaran način'

AUTOR: Sergej Trajković

Marko Todorov / HANZA MEDIA

Nakon što je studija Ekonomskog instituta pokazala da ugradnja razdjelnika topline nije isplativa, dogodio se i prvi slučaj da je stanarima jedne zgrade u Hrvatskoj na njihov zahtjev poništen obračun potrošnje grijanja prema razdjelnicima i vraćen na obračun prema kvadraturi stana.

Riječ je o zgradi u Ivekovićevoj 17-19 na Ferenščici u Zagrebu, čiji se predstavnik stanara dvije godine borio za povratak na stari način obračuna, a pritom je zajedno s ostalim stanarima angažirao i odvjetnicu.

- Razdjelnike su nam na vulgaran način nametnuli, bez ikakve studije. Kompleksna je to tema, ali ukratko, dvije godine smo osporavali ugovor s HEP Toplinarstvom i s tvrtkom koja nam je nestručno ugradila razdjelnike. Nisu nam dali ni troškovnik na uvid, a na kraju su nam dali ultimatum da će nas ovršiti ako u roku od sedam dana ne vratimo 220 tisuća kuna, koliko smo dužni za ugradnju. Preko odvjetnice smo im poručili da to neće ići. Počeo sam obilaziti stanare i uvjeravati ih da smo prevareni. Jedna gospođa mi je rekla da ne plaća puno veće račune nego prije, ali grijala je samo dnevni boravak, a u ostalim dijelovima stana šetala se u kaputu. Pa naravno da zato nije plaćala mnogo više.

Bez dokumentacije

Ukratko, razdjelnici i način njihove ugradnje tipična je pljačka na hrvatski način - priča nam predstavnik stanara **Branimir Debeljak**. Od 148 stanova prikupili su 80 posto potpisa i

predali ih HEP Toplinarstvu koji ih je od 1. lipnja vratio na faktor 1, odnosno obračun po četvornome metru. Sigurno je, nastavlja Debeljak, da su problemi zatekli i isporučitelje razdjelnika, a samo iz razloga što prije početka montaže nije napravljena dokumentacija, elaborat po kojem bi se utvrdilo što je potrebno pripremiti od uređaja i popratnih elemenata da bi grijanje bilo jeftino. No, pitanje je hoće li ti stanari ostati pri obračunu po četvornome metru.

- U novoj ogrjevnoj sezoni 2017./2018. za krajnje kupce na adresi Ivekovićeve 17-19 u Zagrebu primjenjivat ćemo modele za raspodjelu i obračun troškova toplinske energije u skladu s odlukom koja će u tom trenutku biti važeća - sve je što su poručili iz HEP Toplinarstva, izbjegavajući odgovoriti na naše pitanje očekuju li masovne zahtjeve građana za povratak na obračun po kvadratu.

Iz udruge Razdjelnici topline, koja već više od dvije godine zajedno s udrugom Ne razdjelnicima upozorava na ono što je prije dva mjeseca pokazala studija Ekonomskog instituta, ističu da je slučaj stanara Ivekovićeve samo početak.

Raspad sustava

- Definitivno je ovo početak jednog velikog vala zgrada koje će pokrenuti skupljanje potpisa i u kojima će se barem neki stanari, ako ne i cijele zgrade vratiti na obračun po četvornome metru. Ali ne očekujem veće širenje tog vala izvan Zagreba i Osijeka, ne očekujem definitivno da će ih biti puno više u gradovima koji razdjelnike imaju dulje od pet godina, kao što su Rijeka ili Vukovar, jer je tamo već nastupilo 'smrtonosno zahlađenje' i raspad sustava. Istraživanje koje sam provela na 500 građana iz cijele Hrvatske koji imaju ugrađene razdjelnike pokazalo je da što su razdjelnici u jednoj zgradi dulje u primjeni, veći je postotak stanova koji se prestaju grijati putem radijatora, bilo da prelaze na grijanje na struju ili se smrzavaju. Tada grijanje proporcionalno poskupljuje preostalim stanarima, jer zakon toplani omogućuje dizanje cijene bez nadzora HERE, a onda se još manje stanova grije. Taj je proces tada teško vratiti unatrag i dolazi do raspada cijelog sustava - objašnjava **Ljiljana Mrkonjić** iz udruge Razdjelnici.

A da je val krenuo, dokazuje i slučaj u Ulici Milana Rešetara u Španskom, gdje je 150 stanara presjeklo cijevi radijatora zbog velikih računa, a zatim su nabavili električne grijalice, kalorifere i uljne radijatore. I oni su nam rekli da skupljaju dokumentaciju za vraćanje na obračun po kvadratu.

Podsjetimo, u studiji koju je bivša Vlada, tj. Ministarstvo gospodarstva na čelu s HNS-ovim ministrom **Ivanom Vrdoljakom** propustila izraditi prije donošenja odluke o ugradnji razdjelnika, a zbog čega je dolazilo do nepravilne ugradnje i visokih računa, nisu svi gradovi pokazali jednake rezultate. Zbog različitih cijena toplinske energije i specifične energetske potrošnje prije uvođenja razdjelnika, ali i prosječnih ušteda, negdje je ugradnja isplativa, a negdje nije.

Uvođenje razdjelnika troškovno je učinkovito u gradovima kontinentalne Hrvatske s visokim cijenama toplinske energije koji su ostvarili prosječnu razinu ušteda (Velika Gorica, Samobor) te u Rijeci. S druge strane, u gradovima s niskom cijenom toplinske energije (Zagreb, Osijek i Sisak) čak ni visoke uštede ne osiguravaju ostvarenje pozitivne neto sadašnje vrijednosti investicija u uvođenje razdjelnika topline. Ostali gradovi u kojima je ostvarena niža razina

ušteta (Zaprešić, Karlovac) ne ostvaruju pozitivnu neto sadašnju vrijednost, ali se može zaključiti da bi ona bila pozitivna uz manje dodatno povećanje ušteta.

Usporedba

Što ta studija znači za budućnost razdjelnika, hoće li se dalje ugrađivati ili neće i što će se dogoditi s onima koji su ih već ugradili u slučaju da neće, rano je reći. Protiv razdjelnika bio je i inženjer **Vladimir Popovski**, koji je prošle godine izradio elaborat u kojem je za svaki stan u svojoj zgradi izračunao i usporedio broj potrošenih impulsa i potrošnje te utvrdio da su, mimo svake logike, profitirali vlasnici velikih stanova gdje se radijatori mogu isključiti u prostorijama u kojima se ne boravi, a najviše ispaštaju mali stanovi. Elaborat je poslao Ministarstvu gospodarstva i Institutu "Hrvoje Požar".

- Potrošnja moje zgrade je zapravo u posljednjih deset godina ista, iako su neke zime bile jako hladne, a druge ne. To je pitanje koje treba postaviti HEP-u i jako bi me zanimao odgovor kako je to moguće. Cijelu priču s razdjelnicima ne treba gledati pojedinačno, jer meni ne pašu, ali mojem susjedu da. Treba vidjeti cijelu sliku, a ljudi se bune i počeli su govoriti o tome koliko su razdjelnici loši. Siguran sam da će sve to ići dalje i da ljudi neće šutjeti - kaže Popovski.

Profesor Ivica Džeba: "Problem bi mogao biti što su ugovori sklapani na 10 godina"

Profesor **Ivica Džeba**, koji je prošle godine podnio Ustavnom sudu zahtjev za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Zakona o tržištu toplinskom energijom, kaže da ga ne čudi slučaj skidanja razdjelnika. Kaže da je jedini problem što su stanari s davateljem usluga obično sklapali ugovore na deset godina, zbog čega će mu morati platiti odštetu. To ovisi od ugovora do ugovora, no vjerojatno iznos neće biti kao desetogodišnje korištenje.

- Činjenica je da inspekcije koje kontroliraju rad razdjelnika ne znaju kako to napraviti. Građani su u cijeloj priči pravno posve nezaštićeni i bilo je situacija kada su firme nestručno postavljale uređaje, koji su bilježili preveliku potrošnju. U našim starim zgradama treba ostati na postojećem modelu obračuna po kvadratima, jer je u njima nemoguće izračunati stvarnu potrošnju - smatra Džeba, koji dodaje da je to moguće jedino u novim zgradama, koje imaju bolju toplinsku izolaciju zgrade od vanjskog utjecaja, ali i među stanovima.

Kako se riješiti razdjelnika u 5 koraka

1. Dokazati da su razdjelnici nepravilno ili nepropisno ugrađeni
2. Prikupiti račune prije i poslije ugradnje razdjelnika
3. Prikupiti najmanje 80 posto potpisa stanara zgrade
4. Angažirati odvjetnika i predati mu svu dokumentaciju
5. Predati zahtjev za povratak na obračun po m² HEP T

Jutarnji list 25.04.2017.

POTVRDA SUMNJI

NALAZ EKONOMSKOG INSTITUTA RUŠI NAJVEĆI PROJEKT IVANA VRDOLJAKA Razdjelnici su neisplativi, a evo što to znači za budućnost

AUTOR: Jasmina Trstenjak

OBJAVLJENO:

Hanza Media

Ivan Vrdoljak i Ante Čikotić

Ugradnja razdjelnika topline, generalno gledajući, nije ekonomski isplativa. Zaključak je to studije Ekonomska isplativost korištenja razdjelnika topline u višestambenim zgradama u Republici Hrvatskoj, do koje je Jutarnji list uspio ekskluzivno doći, a koju su izradili stručnjaci Ekonomskog instituta iz Zagreba na zahtjev Ministarstva zaštite okoliša i energetike.

U toj studiji koju je bivša Vlada, tj. Ministarstvo gospodarstva na čelu s HNS-ovim ministrom **Ivanom Vrdoljakom**, propustila izraditi prije donošenja odluke o ugradnji razdjelnika, a zbog čega je dolazilo do nepravilne ugradnje i visokih računa, nisu svi gradovi pokazali jednake rezultate. Zbog različitih cijena toplinske energije i specifične energetske potrošnje prije uvođenja razdjelnika, ali i prosječno ostvarenih ušteda, negdje je ugradnja isplativa, a negdje nije. Stoga se u pogledu klimatskih područja i cijene energije, a time i ocjene isplativosti, pojedine gradove u studiji grupiralo u nekoliko skupina te je postavljena gornja granica ušteda od 25 posto koja ne ugrožava kvalitetu života u pogledu zahtjeva za prevelikim smanjivanjem temperature grijanja prostora.

Ključne postavke

Tako se za gradove kontinentalne Hrvatske (Zagreb, Osijek i Sisak), u kojima je cijena energije niska zbog visokog udjela energije iz kogeneracije, može utvrditi da će uz uštede od 25 posto neto sadašnja vrijednost biti pozitivna samo za zgrade koje ulože u minimalni set opreme i imaju početnu specifičnu potrošnju prije uvođenja razdjelnika višu od oko 170 kWh/m², odnosno u slučaju ulaganja u maksimalni set opreme višu od 220 kWh/m². Obveza ugradnje razdjelnika u zgrade s potrošnjom manjom od 170 kWh/m² rezultira značajnim udjelom zgrada koje neće povratiti iznos investicije uz nižu kvalitetu usluge, dok za zgrade s potrošnjom nižom od 120 kWh/m² ni uštede veće od 35 posto u kombinaciji s minimalnim setom opreme ne osiguravaju isplativost investicije.

Za ostale gradove kontinentalne Hrvatske, u kojima su cijene toplinske energije više, uz pretpostavljene maksimalne uštede od 25 posto, studija je pokazala da je dovoljna početna specifična potrošnja od 100 kWh/m² (minimalni skup opreme), odnosno 130 kWh/m² (maksimalni skup opreme) da bi se ulaganje u razdjelnike isplatilo. Treća skupina gradova izdvojena u studiji odnosi se samo na grad Rijeku, kao jedini grad iz jadranske Hrvatske sa značajnim udjelom zgrada koje se griju toplinskom energijom. U Rijeci, uz pretpostavljene maksimalne uštede od 25 posto, dovoljna je početna specifična potrošnja od oko 95 kWh/m², odnosno 120 kWh/m² da bi se ulaganje u razdjelnike pokazalo troškovno učinkovito.

Pojednostavljeno rečeno, uvođenje razdjelnika troškovno je učinkovito u gradovima kontinentalne Hrvatske s visokim cijenama toplinske energije koji su ostvarili prosječnu razinu ušteta (Velika Gorica, Samobor) te u Rijeci. S druge strane, u gradovima s niskom cijenom toplinske energije (Zagreb, Osijek i Sisak) čak ni visoke uštede ne osiguravaju ostvarenje pozitivne neto sadašnje vrijednosti investicija u uvođenje razdjelnika topline. Ostali gradovi u kojima je ostvarena niža razina ušteta (Zaprešić, Karlovac) ne ostvaruju pozitivnu neto sadašnju vrijednost, ali se može zaključiti da bi ona bila pozitivna uz manje dodatno povećanje ušteta.

Novi zakon

Što to znači za budućnost razdjelnika, hoće li se dalje ugrađivati ili neće i što će se dogoditi s onima koji su ih već ugradili u slučaju da neće, rano je reći. Pitali smo državnog tajnika u Ministarstvu zaštite okoliša i energetike **Antu Ćikotića**, koji o detaljima nije htio govoriti. Tek se osvrnuo na bivšeg ministra Vrdoljaka, do kojeg nismo uspjeli doći jer nije odgovarao na naše pozive, te istaknuo da je problem puno širi od samih razdjelnika.

- Pravo je pitanje zašto je bivši ministar odbio izraditi ovu studiju prije donošenja odluke o obaveznoj ugradnji razdjelnika iako je ta mogućnost predviđena i propisima EU. No, važno je istaknuti da nisu samo razdjelnici problem, nego treba napraviti promjene u cjelokupnom sustavu toplinarstva i unaprijediti ga od proizvodnog objekta do krajnjeg potrošača. Investicijama i smanjenjem gubitaka u distribuciji, ulaganjima u toplinske podstanice i energetske učinkovitost zgrada osigurao bi se i dodatni pozitivni učinak za krajnje potrošače.

Sve to treba sagledati, kao i druge loše strane postojećeg Zakona o tržištu toplinske energije, među kojima je i izostanak učinkovitog mehanizma zaštite krajnjih korisnika toplinske energije u svim aspektima, počevši od nejasne kvalificiranosti tvrtki koje su bile zadužene za ugradnju, preko izostanka nadzora izvršenih radova pa do gotovo nikakvih pravnih posljedica

za one koji su u ugradnji sudjelovali. Razdjelnici su samo jedan dio sustava. Kroz izmjene zakona, za koje će nam i ova studija biti podloga, konačno ćemo posložiti cijeli sustav - kratko je rekao Čikotić te poručio da će se danas detaljnije predstaviti rezultati, a studija će biti objavljena i dostupna svim zainteresiranima.

Tri grupe gradova prema isplativosti

1. Gradovi s visokom cijenom toplinske energije u kojima su se razdjelnici pokazali učinkovitima već uz prosječnu razinu uštede.

Primjeri:

Velika Gorica i Samobor

2. Gradovi s niskom cijenom toplinske energije čak ni uz iznadprosječnu uštedu energije ne opravdavaju uvođenje razdjelnika.

Primjeri:

Zagreb, Osijek i Sisak

3. Gradovi u kojima bi razdjelnici mogli biti učinkoviti ako se dodatno poveća prosječna ušteda energije.

Primjeri:

Zaprešić i Karlovac

Jutarnji list 22.12.2016.

DOSJE GRIJANJE

Istina o razdjelnicima: zbog čega nema obećanih ušteda

AUTOR: Jasmina Trstenjak

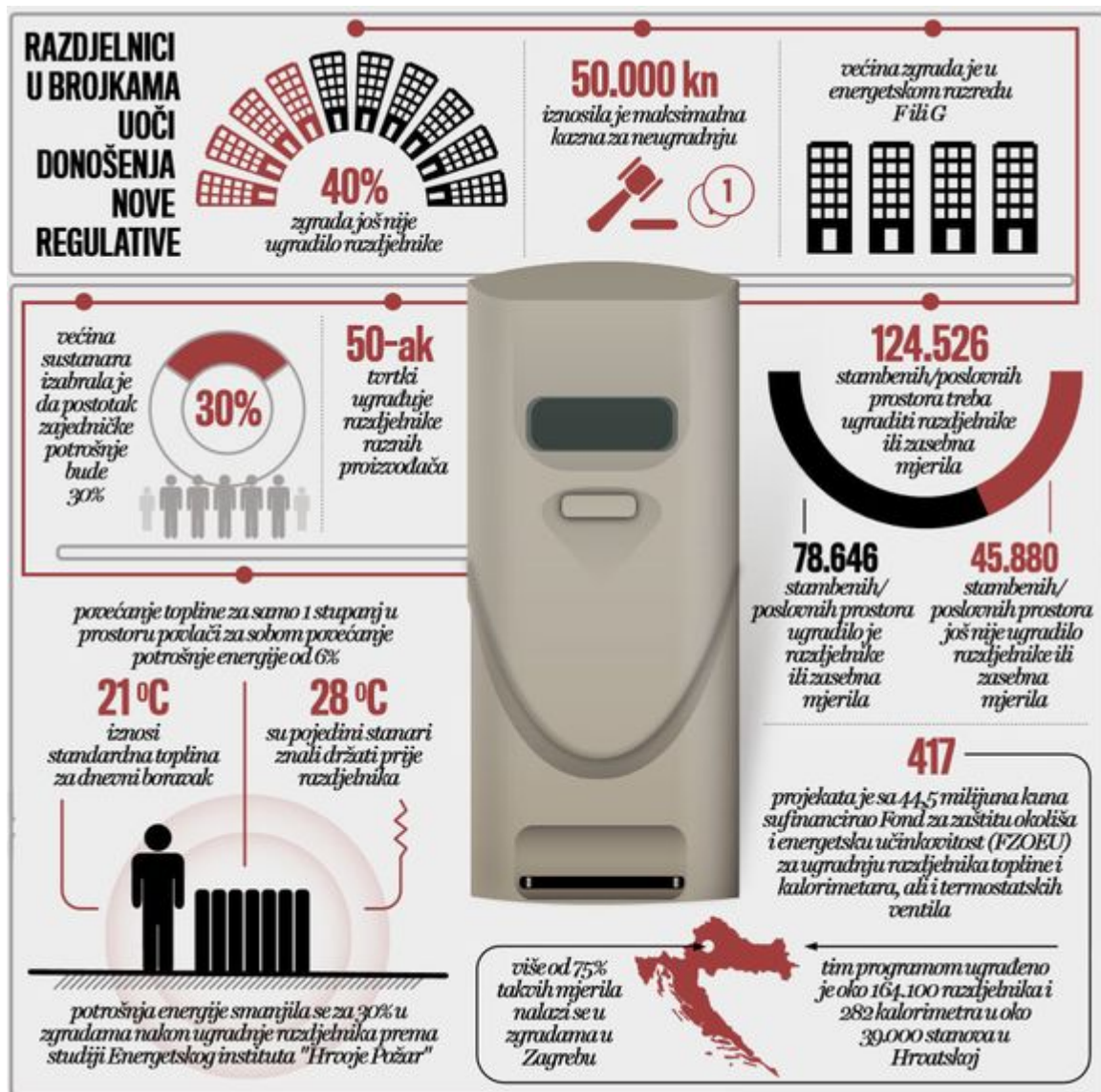
HANZA MEDIA

Mnogi se osjećaju prevarenima jer su prekasno saznali da treba “uštimiti” cijeli sustav da ostvare uštedu, a oni koji ih nisu ugradili prošli su bez kazne

Do sljedeće sezone grijanja problem toliko spornih razdjelnika topline, na koje su se zbog visokih računa i hladnih radijatora žalili brojni građani, trebao bi biti riješen. Dok se ne donese nova regulativa koja će taj problem riješiti, oni koji ih nisu ugradili do zadanog roka, a to je oko 40 posto zgrada u Hrvatskoj, neće se kažnjavati. Riječ je o zgradama s manje od 70 stanova jer je onim većima rok istekao krajem 2015. godine. Ostali su, pak, nezadovoljni jer se nisu oglušili, nego su pod prijetnjom kazni, koje dosežu i 50-ak tisuća kuna, te krivog marketinga da “razdjelnik donosi uštedu” ugradili te uređaje. Tek su nakon ugradnje uvidjeli da treba “uštimiti” cijeli sustav grijanja kako bi postigli uštedu.

Upravo su izvođači radova dobrim dijelom krivi zbog krivog programiranja razdjelnika, a potom i krive raspodjele toplinske energije u zgradi, visokih računa te stvaranja nereda na tržištu. Krivac je i država jer je to omogućila. Nije napravila sve potrebne korake te je pogrešno ugradila direktivu o energetske učinkovitosti. U takvoj situaciji, privučene zakonskom obavezom ugradnje, brojne su tvrtke pohrlile ugrađivati razdjelnike, često bez potrebne infrastrukture, bez postprodajne podrške korisnicima, bez educiranog osoblja. Građani se, stoga, s pravom osjećaju prevareni. Iako bi velika većina bila najsretnija da se ugradnja potpuno zaustavi, a onima koji su razdjelnike već ugradili refundira šteta, takvo što se neće dogoditi. Dobar dio upućenih smatra da je očekivati korak unatrag suludo i nerealno jer je, kažu, ipak riječ o dobroj mjeri energetske učinkovitosti. A energetska učinkovitost košta, u svakom pogledu. Individualna mjerila potrošnje moraju postojati pa vjeruju da će se

situacija samo malo “popeglati”. Već se i počelo. U Ministarstvu zaštite okoliša i energetike **Slavena Dobrovića** ističu da im je ta problematika prioritet te planiraju razna poboljšanja na području toplinarstva kroz zakonske i podzakonske propise, edukaciju krajnjih korisnika te uključivanje širokog spektra stručnog i znanstvenog kadra.

Cjelovito rješenje

- Cilj nam je postići cjelovita, a ne, kao dosad, parcijalna rješenja na području toplinarstva. Zato smo već intenzivno krenuli sa sveobuhvatnom pripremom zakonskih i podzakonskih rješenja. Razgovaramo sa svim dionicima i javnost ćemo na vrijeme upoznati s novim rješenjima. Za sljedeću sezonu grijanja imat ćemo definirane zakonske podloge, modele i pravilnike, kojima ćemo riješiti otvorena i goruća pitanja u toplinarstvu. Novi zakon riješit će probleme - poručuju u Dobroviću Ministarstvu.

No, nisu svi optimistični. **Željko Tomašić**, osnivač Razvojne organizacije zaštite potrošača (ROZP) koji je bio vrlo glasan od početka pojave problema s razdjelnicima, gotovo

rezignirano kaže da se kreće ispočetka te izražava sumnju konstatirajući da je sve to zasad na razini dopadanja potrošačima.

- Imam osjećaj da je sve to već viđeno i da nema nikakvih konkretnih koraka. Sabor još malo zasjeda, a jedini on može promijeniti krajnji rok ugradnje razdjelnika. Godinu dana je otišlo u vjetar i omogućeno je trgovcima razdjelnicima dodatno pljačkanje potrošača. Problem je u nepouzdanim i neispravnim razdjelnicima koje ugrađuju - ističe Tomašić.

Njegova je udruga poslala prijedloge za poboljšanje državnom tajniku **Anti Čikotiću** u Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, ali se čak ni udruge međusobno ne slažu oko načina popravljivanja situacije.

- Udruga Razdjelnici topline inzistira na povlačenju Zakona o tržištu toplinske energije na način da su oni koji su ugradili razdjelnike budale jer su poštivali zakon, a oni koji ih nisu ugradili bili su pametni i to treba legalizirati. Takav stav mi u ROZP-u ne prihvaćamo. Zato smo predložili korekcije, među kojima je i prolongiranje roka za ugradnju pismenom odlukom kako ne bi nekoj inspekciji palo na pamet da krene u kažnjavanje. Mamac nije baš mali jer ako one koji nisu ugradili pomnožite s maksimalnom kaznom od 50 tisuća kuna, sve će vam biti jasno - govori Tomašić.

Ventili

Korekcija, zapravo, treba puno. Za početak, pri informiranju. Treba reći da su novi propisi ciljali na promjenu navika građana kroz dvije paralelne mjere. Prva je uvođenje mjerenja individualne potrošnje putem razdiobe razdjelnicima, a druga je mogućnost regulacije sobne temperature pomoću termostatskih ventila za radijatore. Često se kroz medije provlačilo da su kalorimetri korisniji od razdjelnika. Kalorimetri se ugrađuju na jedinice koje imaju samostojnu horizontalnu liniju na kojoj su spojeni svi radijatori. Međutim, u većini zgrada sustavi grijanja imaju vertikalne linije, odnosno na jednoj vertikali grijanja su sve pojedine prostorije u zgradi. Primjerice, sve kupaonice ili sve dnevne sobe. Kod takvih sustava grijanja nije moguća ugradnja kalorimetara te se mogu ugraditi razdjelnici topline. Razdjelnici se ugrađuju na svaki radijator i daju podatak o potrošenoj toplinskoj energiji pojedinog prostora, koji se zatim zbrajaju za svaku stambenu jedinicu.

Ugradnja termostatskih ventila, s druge strane, omogućava regulaciju potrošnje. **Kemal Lojo**, Danfossov stručnjak za sustave grijanja, pojašnjava da su razdjelnici svojevrсни policajci koji podsjećaju građane da će platiti onoliko energije koliko je potroše, ali uštedu osigurava termostatski ventil koji u kombinaciji s novim navikama omogućava regulaciju sobne temperature na željenu razinu, bez pregrijavanja i otvaranja prozora.

- Da su građani bili kvalitetno i na vrijeme informirani, ove mjere ne bi doživjeli kao još jedan namet bez pameti, nego kao ulaganje u bolju budućnost - uvjeren je Lojo.

Međutim, nije dovoljna samo informiranost. Pravilnik o načinu raspodjele i obračunu troškova za isporučenu toplinsku energije nije bio cjelovit. Prvo, nije predvidio obavezno sudjelovanje struke u sanaciji sustava grijanja, a drugo, nije detaljno propisao obaveze i način rada tvrtki koje ugrađuju razdjelnike, kao i sustav odgovornosti i garancije za kvalitetu izvršenih radova. Izostalo je, govori Lojo, uvođenje hidrauličkog balansa i ugradnja elektronskih crpki jer su izvođači sami definirali što bi se trebalo ugraditi. To nije bila zakonska obaveza. Ako ih zgrada nije prvotno ugovorila s izvođačem, izvođač ih nije niti

trebao izvesti. No, kako struka napominje, postavlja se pitanje jesu li bili svjesni potrebe za elektronskim crpkama i balansom sustava kao dijelom cjelovitog rješenja modernizacije zgrade.

Kako nekoga sankcionirati u tom slučaju? Je li on pogriješio ili nije bio educiran? Oni koji su bili svjesni, nisu niti željeli ugovoriti radove na zgradi bez cjelovitog rješenja. Kod njih su elektronske crpke i balans sustava bili preduvjet za potpis ugovora sa zgradom. Nakon renovacije sustava grijanja na dosta se zgrada naknadno pokazao niz manjkavosti u izvedbi instalacija iz prošlih vremena. Izvođači su ih rješavali tijekom jeseni kada su ih lakše mogli definirati kroz pritužbe stanara. Naime, radovi su obavljani tijekom ljeta i tek su s početkom sezone grijanja stanari mogli vidjeti funkcionira li sustav i kako. U međuvremenu se izvođač već naplatio. U konačnici je takav pristup rezultirao nefunkcionalnim sustavom grijanja i nerealnim računima pojedinih stanara, bilo da su oni bili nerealno visoki ili nerealno mali.

Razred f

Osim toga, propisi su ostavili slobodu građanima koji će postotak zajedničke potrošnje izabrati, što je povezano s dijelom formule za obračun troškova grijanja za zajedničku potrošnju koja je dio svakog računa za grijanje. Taj postotak u konačnici značajno utječe na iznose računa grijanja, a da građani toga možda uopće nisu ni svjesni.

- Većina zgrada građena je 60-ih i 70-ih godina, što znači da se danas nalaze u energetske razredu F i G. Većina je tih zgrada na preporuku izvođača radova izabrala da postotak zajedničke potrošnje bude 30 posto, ali bilo je zgrada koje su izabrale jako nizak postotak, recimo deset posto, u odnosu na svoj energetske razred. To je dovelo do toga da su jedni stanari počeli dobivati izuzetno visoke, a drugi izuzetno male račune.

Drugim riječima, stanari s izuzetno malim računima preselili su svoj dio zajedničke potrošnje na one stanare koji imaju visoke račune. Pridodamo li tome da u zgradama nije provedeno balansiranje sustava grijanja, tada se počelo događati da onim stanovima koji su najviše udaljeni od kotlovnice razdjelnik obračunava znatno višu potrošnju od realne. Građani su se, naravno, opravdano pobunili - kaže Lojo koji smatra da su korisne mjere energetske učinkovitosti svedene na "incident" s razdjelnicima zbog kojih građani vjeruju da su mjere energetske učinkovitosti prevara i pljačka.

Da treba ispraviti pogreške, može se čuti i u nekim tvrtkama koje ugrađuju razdjelnike raznih proizvođača, a procjenjuje se da se danas na tržištu nalazi njih 50-ak. Poznatije su Siemens, Brunata i Ista. **Dražen Hubak**, direktor tvrtke Ista, također smatra da je prije svega nužno informirati nezadovoljnu javnost o ciljevima zakona i obveza koje je Hrvatska preuzela. - Direktive energetske učinkovitosti nisu puka birokratska ideja Bruxellesa, nego su nužne mjere za pravedni i transparentni obračun pojedinačne potrošnje. Svaki stanar ima pravo plaćati samo ono što je potrošio - jasan je Hubak.

Pojašnjava da radijator grije prostor ovisno o tome kako je namješten termostatski ventil.

- Korisnici se ponekad žale da im je hladno u stanu, da je grijanje prije bilo 28 Celzijevih stupnjeva, a 21 stupanj je standardna toplina za dnevni boravak. Povećanje topline za samo jedan stupanj u prostoru povlači za sobom povećanje potrošnje energije od šest posto. Dakle, da bi se uštedjelo, moraju se mijenjati navike - ističe Hubak koji primjećuje i greške u sustavu.

Poziva se na studiju Energetskog instituta “Hrvoje Požar” prema kojoj su neki pojedinci izrazili sumnju jer, kako kažu, nije sigurno jesu li uštede postignute na ugradnji razdjelnika ili na smrzavanju. Studija je pokazala da se u zgradama nakon ugradnje razdjelnika potrošnja energije smanjila za 30 posto, ali i ukazala na probleme zbog grešaka u sustavu razdiobe.

Formula

- Pravilnik je trebao definirati pravedniju formulu razdiobe tako da rubni stanovi, stanovi na vrhu zgrade i iznad podruma nisu kažnjeni višestrukim računima. Tražili smo od Vlade komunikaciju prema svima dionicima, tražili smo korekciju formule prema iskustvu u drugim zemljama te uvođenje licenciranja, odnosno kontrolu kvalitete proizvoda i usluga izvođača - napominje Hubak.

Velik broj država u okruženju je prethodnih godina uveo iste mjere prema direktivi EU. Ni u drugim zemljama nije provedba protekla bez nijednog problema, no rješavali su ih u hodu.

Dakle, neupitno je da se mora izvršiti do kraja individualizacija potrošnje toplinske energije jer je jedino pravedno da plaćamo onoliko koliko zaista trošimo. Pitanje je samo kako će se povjerenje potrošača vratiti i kakvo će se rješenje odabrati. Negdje će to biti razdjelnik, a negdje kalorimetar. No, prije svega je bitno da su temelji posloženi i da se sve nepravilnosti koje utječu na iznos računa za toplinu uklone.

Više od 75% mjerila potrošnje ugrađeno zgradama u Zagrebu

Prema najavama Ministarstva zaštite okoliša i energetike, u tijeku je kreiranje novog sveobuhvatnog normativnog i tehničkog okvira kojim bi se reguliralo područje toplinarstva. Dok se to ne riješi, ni Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (FZOEU) ne zna na koji će način i kako sufinancirati ugradnju mjerila individualne potrošnje. Proteklih su godina sufinancirali i putem individualnog javnog poziva, ali i kao jedan od opravdanih troškova u sklopu natječaja za energetske obnove višestambenih zgrada. Odobrili su 44,5 milijuna kuna za 417 projekata ugradnje individualnih mjerila potrošnje toplinske energije: razdjelnika topline i kalorimetara, ali i termostatskih ventila. U sklopu navedenih projekata ugrađeno je oko 164.100 razdjelnika i 282 kalorimetra u 39 tisuća stanova u Hrvatskoj. Više od 75 posto ugrađenih mjerila nalazi se u zgradama u Zagrebu, iako projekata ima i u Karlovcu, Kutini, Osijeku, Požegi, Rijeci, Samoboru, Sisku, Velikoj Gorici, Vinkovcima i Zaprešiću.

U što je pametnije prvo uložiti: u 'kaput' zgrade ili u razdjelnike?

Ako zgrada ima sredstva, kao najbolje rješenje stručnjaci za toplinsku energiju savjetuju cjelovitu energetske obnovu zgrade, što uključuje izolaciju zidova, zamjenu dotrajale stolarije, modernizaciju i optimizaciju sustava grijanja. Ako zgrada nema sredstva za to, tada treba postupno sanirati. No, ključ je kako. Primjerice, uložiti li zgrada u izolaciju fasade i promjenu stolarije, bez saniranja sustava grijanja i uvođenja regulacije temperature po sobama stanari će se susresti s novim problemima. Snaga kotlovnice u odnosu na nove potrebe bit će dva do tri puta prevelika. Planirana energetska ušteda će izostati.

Drugi je pristup, kaže struka, da zgrada uloži u regulaciju temperature po sobama s termostatskim ventilima, uvede kvalitetan automatski balans, smanji gubitke potrošnje tople vode i omogući individualno mjerenje potrošnje. Njime je moguće ostvariti uštedu od 30 do 40 posto iz koje je moguće dalje financirati sanaciju ovojnice zgrade i optimizaciju snage izvora za energetske potrebe zgrade.

Ministarstvo graditeljstva je raspisalo natječaj za subvencije u iznosu od 60 posto troška kompletne investicije uz temeljni zahtjev za postizanje minimalne uštede od 50 posto u odnosu na dosadašnju potrošnju. Tu je uštedu moguće postići tek cjelovitim pristupom koji uključuje sanaciju ovojnice zgrade i modernizaciju sustava grijanja. Krene li se parcijalno, na primjer samo u sanaciju ovojnice, neće se riješiti problem pregrijavanja, slabog grijanja zadnjih katova i loše distribucije tople vode na najudaljenijim slavinama.